

ուշաղրութիւն դարձնել և յաջողի ըստ արժանացն բարեկարգելոյ զայն, միանգամայն օգտակա և արդիւնաւոր կացուցանել վասն Ազգի և Եկեղեցւոյ մերօյ:

Ս Ա Յ Ր Ե Ն Ի Լ Ե Զ Ո Ւ.

(Հարկածական-Եկեղեց)

№ 20.

Խառն բառերում անտեղի է դրված «այդի», «հաստեղի» մինչի Խրեան մանր մանր քրեղան, հանելուկի մեկնութիւնը ըսկայ:

Այստեղ կամ պիտի թարգմանիք Շուրավը և Պապը յօդուածը, կամ նրա տեղ մեկ ուրիշը դրուեր կարդալու նիւթը շատ քիչ է:

№ 24.

Անգամանգն էլ, կայծակներն էլ (կայծաքարն էլ?):

Խուզած գառներին էլ Աստուած տաքացնում (խուզած ոչխարին Աստուած տաքութիւն փեց): Օւեչկա վերեւոմ «գառն», և թարգմանած, ներքեւոմ «ոչխար»: Պօեջալա և ուղարկած գաղեց դէպի գաշտը, «չ», «վազեց գաշտը», Ա և օսեն չունի, Իսկ աշխանը նորա . . . . «չ». իսկ աշունքարգել նրա . . . . որովհեաւ բուրդը աշունքին չբուսաւ, այլ գարունքուայ ու աշունքուայ միջոցում, աշունքարգել, կամ թէ ինչպէս ասում են (Մոզգոկում) աշունքութիւն:

№ 25.

(Արր), բառը այստեղ տնտեղի է, որովհետև որբութիւնը ո՞չ ազգակցութիւն է, ո՞չ էլ խամամաթիւն, այլ վիճակ, զրութիւն:

Հանելուկ (թարգմանած): Երկու մայր, երկու աղջիկ, մեկ մեծ մայր իւր թոռնովը, բայց ամենը երեք են: (Մեծ մայր, աղջիկ, թոռնու)

№ 26.

Աղքատ (Անգի՞՞): բառը անյարմար է այստեղ. նա ո՞չ հասակ է նշանակում, ո՞չ էլ պարապմունք, այլ քիչակ, բայց Աւրիշ բան էր բայց դրել:

Պառաւը ու Աւզորը յօդուածը այնքան զուարձակի չէ երեխաների համար գուցէ լեզուի և ծանր ոճի պատճառաւ: Երիտասարդի վախճանը այս-

տեղ յայտնի չէ պարզ: Թագաւորը հրամայումէ արժանառութ պարտի նշանակվեցան և կատարվեցան: Բայց սրանից՝ ո՞վ պիտի նշանակը արժանաւոր պատիժ: Միթէ ինքն չէր իմանում, թէ ի՞նչ պատժի արժան էր նաև չէր կարող էն բազեին կատարել տալ իւր կամբը: Երեխաների բարցականութեան վերայ փաքր իշատէ ազգեցութիւն ունեցող բաների վախճանը պէտք է խիստ պարզ և շեշտեցի նկարազել, ու առհասարակ՝ նրանք միշտ կամենում են ամենայն բանի վերջը իմանալ:

Հարկաւոր է նկատել, որ երբ ժողովրդական կեանքից երեխաների համար քաղուածներ ենք անում, պէտք է, շատ չփոխիմեն նրանց բառերը և ասելու ձևեր, թէ չէ՝ նրանք կորցնում են իրանց չետաքրբրականութիւնը: Այդպիսին երբ մարութ գրականական լեզուով գրելով բոլորվին կերպարանափոխվում են:

№ 27.

Կըմիածին և Պասիս ո՞չ քաղաքներ են, ո՞չ էլ գետեր, ուրեմն «Քաքաքներ» և գետեր, վերապիտեալ տակ չեն կարող մտնել:

Հանելուկ (Մոռակիէնից): Էն ո՞վ է. որ զետի վերայ առանց գանակի, կացնի, ուրազի և սեպերի կամուրջ է շնուռմ: (2մեռը)

№ 29.

Ամսնարչ զառը եօթը մայր կը ծծի,.. կարծեօք՝ սխալ է այս պէտք է լինի՝ «Ծողոմքոր զառը օվատը մեր ա ծծել (կամ կծծի) ... խունարհը չի կարող եօթը մայր ծծել. շողոմքորը (շողոմքորմաղ, քծնող, ողոքող) կարող է:

Ասոնի (սօսի, չինար ?):

Մալուրծ, ծօրծանել, և որոշ բառերը բարեսրութիւն, արժանաւորութիւն, և պակասութիւն են թարգմանուած: բայց ձիչը է ողորմածութիւն, առաքինութիւն և մղութիւն:

№ 30.

Վ. յս և յետագայ Նեների վերնազերի սկզբում՝ թէ, բառը աւելորդ է:

«Զ. ոչի», (մասաղ ?) բառը այստեղ անյարմար է, նրան եկեղեցում չենք տեսնում:

«Վեղուները, յօդուածումը՝ իտուերի թերթերը (թերթերը), — Ա. բայց իւր իւր սկզբին (վարթեալեցից իւր ընկերին): — «Վ. յ ինձորի ծառ,, , բաւական էր ասել՝ խնձորի, և լն:

№ 31.

Լաւ կլինէր, տօները ժամանակի կարգով դասաւորել, որպէս նրանք տօնվում են եկեղեցում:

Ժ.

Մեր սովորութիւններից մէկն էլ այս է. երբ չունիք՝ գանգատվում, աղաղակում և տրտնչում ենք, թէ զուրկ ենք, էսպէս ենք, էնպէս ենք. ըսց երբ ունիք՝ չենք կամենում օգուտ քաղել այդ ունենալից և աւելի զիտակցաբար ու զգացմունքով վայելել զրան. Ահա՛ բաւական ժամանակ է, որ մեղանում լցու է տնօսել Պետքառութիւնը – ՀՐԱՀԱՆԳԻՐԻ ԵԼ ԿՐԵԼ ՈՒՍՈՒՑԱՆԵԼՈՒ, ըսց մեր մէջ զեռ չէ մասել սկզբնական ուսումը այն բնական ամենաշեշտ և արդիւնաբար ոճավ սկսել (բացառութիւնները, եթէ կան, անօգուտ են լողիանուրի համար). սա մէկ գառն երեսոյթ է: Ըստ տեղերում թէ՝ Հրահանցը և թէ Խոշորագույն տառերի թերթիւնները ծագած մէջ լողի մէջ լոկած են. էլ ի՞նչ օրսով, ո՞ւմ համար պէտք է աշխատեն հիմնաւոր կրթութիւն ստացած կամ ստացող մարդիքը: Փողովորդը դրանց աշխատութիւնները գնահատելով ու իրան մէջ մոցնելով պատճառ կրուայ նրանց՝ իրանց ըստման ազգի գանձանակը. քցիուու:

Մենք խորհուրդ ենք տալիս թէ զպրոցներում և թէ լնտանկքներում կարգալ զրկը Մայրենի Լեզուի այրանաբանի (միւս այրենաբանների մասին մոտածել անգամ չէ կարել) վերայ չըսկսել, այլ վերև յիշած խոշորատիպ շարժուն տառերով՝ Հրահանցի խրատներին համաձայն. սրա զանազանութիւնն անչափ է և օգուտը շատ մեծ ու հիմնաւոր: Այսուբեկոք հաստատ սովորելուց յետոյ՝ թողլ սկսեն Մայրենի Լեզուն:

ԺԱ.

Ուսումնաբաններ բաց անելով ու ցանկանալով, որ ուսումը ամենքի համար մատչելի լինի, մենք անպատճառ պէտք է հնարներ որոններ ամենատեսակ զպրոցական պիտոյ քններ և միջոցներ հեշտութեամբ, թեթե գնով ձեռք բերելու:

Մեր սկզբնական Դպրոցներում ուսանելու առարկաների շարքում են կրօնագիտութիւնն ու երգեցութիւնն էլ: Այսուղ սովորող երեխաները համարեա կարելի է ասել, բոլորն էլ ժողովրդի ստորին դասիցն են, ասել թէ նրանց համար շատ դժուար է ուրիշ անհրաժեշտ հոգսերը ունենալուց յետոյ՝ մինչնոյն ժամանակ մի քանի զանազան դասազբեր ունենալու հոգսն էլ քաշել. շունեցողի համար կոպէկներն ու արագիներն էլ մեծ բան են. Բացի դըրանք, ո՞վ չըդիմէ, որ մեր բարի ծնողներից շատերը խիստ անհամբեր են գէպի այն բանը, որ մի զիւքը կամ տեսրակը չըպրծած, չըդէն զցած՝ աշակերտից պահանջում են որ ուրիշը բերի:

Յայսնի բան է, որ սկզբնական զպրոցներում պանագիտութիւնից շատ բան չեն կարու անց-

կնապ, թէ ուսուցիչները պլուխ էլ տրաքացնեն, աւելորդ և մինչև անգամ վետասակար է 7-10 տարեկան երեխաներին անզիր անել տալ կամ թուժակորէն սովորացնել կրօնի բարձր գաղափարները և հաւատոյ վարդապետութիւնները: Կյատեղ-սկզբնական դպրոցներում միայն բաւական է (և աւելին զլուխ էլ չի գալ), որ իմանան ամենահարկաւոր աշօթները և զիտաւոր բարեպաշտութեան կանոնները, իսկ հաստատուն կրօնական բարոյական հիմքի վերաբանութիւնները բարեպահան աւելի բնականաբար, ծնողների և ուսուցիչների կենդանի օրինակներից և կենդանի խօսքերից: Բաց կրօնական զասազբեր այդ մանրինների ձեռքը տայտ հետեւ անքը այն է, որ նախ զգբերի զինը կծանրանան ծնողների կամ դպրոցների վերայ երկորդ՝ թանկազին ժամանակը անշահ կը անցկնայ և երրորդ՝ որ աւելի ցաւալին է, նրանց քնիոց սրտերում կը տարրանայ անտարբերութիւն ու անզգայութիւն գէպի կրօնը, որի բարձր խորհուրդը այդպէս տարաժամ անհնարին էր նրանց հասկանալ: 2է. բնութեան հետ պատերազմելը անկարելի է, ամեն բան իւր ժամանակը ունի թողլ նրանք քիչ զարգանան հոգիպէս և մարմնապէս, որ յետոյ կարողանան զիտակցաբար ուսումնել կրօնը, ու նորա մէջ զանել իրանց համար ծայրագոյն միթթաբարութիւններ և ամուր նեցուկներ կեանփի փորձանքների գէմ:

Թրգեցողութեան գալով՝ պիտի ասենք, որ ամենայն երեխայի առանց բացառութեան սեռի, ծագման, ևլ. պարտաւոր է իմանալու ազգային և միւս ամենահարկաւոր երգերը, որի օգուտները անչափ են: Բայց ի՞նչպէս սովորացնելը երեխաներին այս անհրաժեշտ կարևորութիւնը: Բերանացի սովորացնելը անհնարին է, քանի մէկն սովորացնես անզիր, և կարծէ են առանց աչքը մի բան տեսնելու կանոնաւոր սովորել և միտնելը պաշել: ի հարկէ, ոչ: Մեր մէջ էլ էնպիսի մանը տեսրակներով տպած՝ երգերի մէկ ժողովածու էլ չըկայ, որ կարողանաս առնել ու բաժանել էժան գնով: իսկ եղած երգաբանները ձեռք բերելը անկարելի է նրանց թէ ծախքի և թէ ուրիշ պատճառներով, որովհետեւ ունակը թանգ են, իսկ ումանց մէջ չըկան բոլոր խիստ հարկաւոր երգերը: Ուրիմն մնում է միայն մի բան — արտազորել կամ տապարածից և կամ (ոչ միշտ անսխալ) ձեռագիրներից: բայց զրանց հետեւ անքը թէ գործածութեր նրանց մատաւոր զարգացման համար: բ) ամեն կողմից աղաւաղումն մըն գրուածի արտաքին, ուրիմն և ներքին շնորհը: է) էնց փարբուց սովորում են շտապով առանց հաստատուն ուշադրութեան բան շնորհ գլուխութիւնից հանել: դ) փորբուց սկզբնամը, որը

գեղացնում են իրանց ձեռքը և սխալ գրելու սուվորութիւն ստանում, և լու և լու.

Աւտոի անչափ լաւ կրլինէր, եթէ Մայրենի Լեզրին վերջը դրուէին այն բորբ զիտեկիքը, ինչ որ առաջին և երկրորդ տարիների ընթացքում ծխական գարոցների մէջ պատի անց կենան երեխայքը. այսպիսով մեծ լաւութիւն արուած կրլինէր թէ մանուկներին, թէ ծնողներին, ու այն ժամանակ եթէ մի քիչ ել թանգաւուն լինէր՝ գարձեալ փշոթ չէր, աչքի առաջի ունելով պիւս բազմանակ օգուտները.— Աւզիլ է այժմ ել Մայրենի Լեզրուին վերջը կան մի քանի աղօքը ներ և երգեր, բայց մեր ասածը այդպէս չէ:— Եզդացին և միւս երգերից՝ մեր ասած նվասակի յարմար ենք համարում յետագաներս:

Քուն եղիր պալաս. Մայր Նրաբափ ափերավ. Մայրենի Լեզրու. Հայրենիք սրբազն. Ո՛չ, ի՞նչ անոյշ Տէր, կեցո. Թէ իմ ալևոր, Նիսոս քեզ, Հայոց խեղճիկ ժողովուրդ. Նրիբ Հայկազնք. Զինուորիս երգերը. Ընարատ զատին. Արիբ որ երթամք Բաժակներ առնունք, եղբայր. Քեզ ողջոյն զուարթուն. Գիւղական աղջիկ եմ ևս զամբիւղաշէն. Ի բիւր ձայնից բնութիւն շքեղ. Ծիծենանակ, ծիծենանակ. Աւրախ լինինք, եղբայր, քանի որ կարիճ ենք, Մեզիլից շատ առաջ կարմի թագաւոր. Հետացել եմ իմ մարդենի աշխարհից. Ինձ համար չէ. Մեր Հայրենիք թշուառ անտէր. Լքցորք եղբայր ձեր բաժակները. Հայոց աղջիկներ. Հիմի էլ լոնք. Հիմի էլ խօսնեք. Մեր քաջ Հայոց զօրութիւն. Գարունն է եկել նախշուն թեւերով. Աելջին փարտ, վերջին փարտ. Տէր, կեցո զՀայատանա. Փութա առ մեզ նախշուն կաբաւ. Քընէ, քընէ, սիրուն որդի. Ի՞ր հեռաս. Պարկեշտասուն կյոս գեղեցիկ նազելի (Միր. Պատկանեանցինը). Երկածք Հայոց ժամանակին. Բամբք որոստան. Աչա հրեշտակ ոսկեփետուր. Արդիք քաջ Հայկայ, արիք ընդ առաջ. Աչա մեզ փառք ձեռք ձգելու ժամանակ. և այլ ժողովրդական ու մի քանի էլ եկեղեցական երգեր, որոնց ձեռք բերելը զժուար չէ:

Կրօնազիտութեան մասին չողիտներ, ի՞նչ ասենք. ցաւալի է, որ մինչև այժմ զեռ չէ որոշուած ու ընդհանրացած մեր բոյոր ուսութիւնարաններում միատեսակ աղօմքներ և մաղթանքներ, որոնք երեխաներին հարիւաւոր է իմանալ թէ լրացրոցում և թէ կեանքում. Մէկ կրօնական դասսագրում (եթէ կան այդպիսիքը մեղանում) ուրիշ աղօմքներ կան, միւսումը ուրիշները, երրորդումը գարձեալ ուրիշները, և Բայց գիտելով, որ այդպիսի խորհրդաւոր բաներում անպատճառ հարկաւոր է Դուռիւն՝ յուսով ենք, որ Աեհափառ Ամեղողիսուի ինամբով որոշունին այսպիսիները և պաշտօնական ձեռով ընդհանրանան շուտով:— Բացի զրանից ի՞նչ կընէր որ առաջին երկու — երեք տարիներում զեռաւ հասներին սովորացնելու աղօմքները մաքաւ աշ-

իարհաբառ լին կին — հիներից յարմարեցրած կամ նորից յօրինած, այն ժամանակ սովորութիւնները փոքր ի շատէ զիտակցաբար կուլորէնին, ու հիմիկուայ պէս լոկ ան հասկանալի բառեր չէն անզիր անիլ ու մի քանի օրից իսպառ մասունալ: Միթէ աշխարհաբառով չէ կարելի Աստուծու լիւս խօսել, ու նա ել մի և նյոյն Հայ ազգի լեզուն չէ: Ի հարկէ, լաւ էր, որ նախնեաց լեզուն հասկանային մանուկները (մեծերից չեմ իսպառ գիու): Բայց ի՞նչ անենք երրու սրանց համար մէկ օտար լեզուի պէս է այն, միակ հարբեր այս է — պէտք է երեխան աշխարհաբառի մէջ զարդանայ, որ նրան միջնորդութեամբ կարողանայ զըրաբառը զիտակցաբար ուսանել:— Տայ հասուած օւրիմն, որ մեր Հոգւոր Տէրը տնօրէնութիւն անէ սորա համար, փութով որոշէ ծխական գարոցներում անցնելու Կրօնազիտութեան կուրաը — ազգիները և բարեկազտական կանոնները, որոնք յայտնի բան է, կարելի է մոցնել Մայրենի Լեզրուին մէջ երկրորդ տպագրութեան ժամանակ:

ՓԲ.

Պ. Ա. Տէր — Պ. Ասոնդեանցը խոստանում է Մայրենի Լեզրուի երկրորդ տպագրութիւնը պատկերներով և գեղազրութեան օրինակներով լոյս ընծայել: Սորանից, եթէ միայն կարելի իննամբով անուի, կենցանութիւնն է ստանալու Մայրենի Լեզրուն. պատկերները փոքր ի շատէ հայեցողական կութութիւններին կօգնեն, իսկ գեղազրութեան օրինակների կարոտութիւնը մեր մէջ շատ մեծ է, ծառալի է ասել որ այսպան ուսումնարաններ ու նիւք, բայց մէկ օրինաւոր գեղազրութեան օրինակներն. իւրաքանչեւր ուսումնարան կամ ուսուցիչ սովորացնումէ այդ բանը որպէս ի՞նքն է սովորել կամ գիտէ: Աւրեմն եթէ պարոնին հնարինէր մի քանի գիխաւոր Հայաբնակ տեղերից գեղազրութեան զանազան ձեռագիր օրինակներ պահնաջել (մենք էլ խօստանում ենք ուղարկել եթէ պահնաջելու լինի), ու ամենի բաղդասութիւնից յետոյ լոյս ցցել մէկ այնպիսի իշտ + կամ դրանք իշտ +, որը բացի գեղեցկութիւնից, արագազրութեան համար յարմար և ժամանակի խընայողութեան կողմից էլ ձեռնոտու լինէր — մեծ բարօւթիւն կանէր հասարակութեանը: — Խորհուրդ ենք տայիս պարոնին այս անելիս երկու բանի վերայ ուշք գարձնել: — որ զրելու ժամանակ բոյոր տառերը միմեանց կպած լինեն, որովհետեւ հատ համ մէկ մէկ զրելու շատ աղարմարութիւններ ունենան. դրանք շատ աղարմար կամ զիտակցական զծերը (օրինակ. ե. է. լ. շ. դ. վ. և. լ. տառերում) կարձանան և կամ համարեան թէ ունչանան. դրանք աւշինսկու զրելու միշտ: — Եղիւ խորհուրդ ենք ապահու սովորացնելու աղօմքները մաքաւ աշխաներին սովորացնելու աղօմքները մաքաւ աշ-

սկիզբը, նրանք կարող են խիստ օգտակար լինել երեխաներին:

ԺԳ.

Պ. Ն. Տէր—Դեռնդեհանցի ուշքը դարձնում մնիք (ինչպէս Պ. Ս. Պ. էլ նկատում է իւր յօշ գուածում) իւր աշխատութեան մէկ խոշոր պահատութեան վերաց. Մայրենի Լեզուն լի է բաղմանիւ (երեւ տապագրահան) սխալներով, սկզբից մինչև վերջը քիչ քիչ, ինն հարիւրից (900) աւելին տառերի, էտապարութեան և առողանու. թեան նշանների սխալներ կմն, որ որդքան վատ հատեանքների պատճառ է հազարաւոր երեխաների ձեռքում, թէև ինքը պարօնը վերջում մի քանի սխալները ցոյց տայտվ՝ խնդրումէ Պ. Պ. ուսուցիչներին՝ միւս մանր սխալները (մանր սխալներ . . .) ուղղել, բայց միթէ կարիքի՞ է այնքան սրբաները ուղղել քանի՞ մէկը. Մնում միայն երկրորդ տապարութեան ժամանակ մէծ խնամքով մաքրել այդ բոլոր մանր, բայց մանուկների համար մէծամեծ զայթակղութեան քարերը:

(Մասնաւն չ յէտպէտոյ):

ԲԻՒՀԱՆԴԵԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԻ.

Արքնանաւութեան—կրօն, եւ Քաղ. ժողովներ—աւել, Հայրապետի կոնդակ—Ապագան գարժարմի—Հականասունեանի—Քողորականի—Գաւառներէն—Ազգ, Լրագիրը—Ս. Երտապահներ:

Կիուժամը կառարել . . . Խմբագրութեանդ առաջակութիւնը տեղուցո աղջային անցից վերաց հակիրճ տեղեկութիւններ տալու:

* *

Աւրախ եմ, որ Հայոցի եղբարք մէր հետզետէ արթնալու վերայ են, և այսուհետեւ չեմ կարծեր որ ամեն մարդու զերերուն դիրաւ հաւասան, թէւ այս ար երբեմն լաւ հետեանք չունենար, բայց Ս. Կրիմեան պատրիարքի շնորհիւ ինչպէս շատ վեսաններ տեսանք, նշնուիս այս ախտը ևս տարածուեցաւ:

Տար Աստուած, որ աղագային մէջ աւելի չըլվատթարանար:

* *

Մի մէծ շարժում կայ ամեն տեղ Խրիմեանը Հրաժարեցներու համար, որ արզարեւ հակառակ աղջային շահուց և օգտից խիստ վտանգարեր մի դրութեան հիսուեցաւ, և տուած հարուածը շատ տարիներէ զինի կրութիւն եմէ այլ ես յաւելուածք քարդուին:

Եյսու ամենայիւ կայ մի կուսակցութիւն՝ որ երկներով թէ մի զուցէ անձրւէ փակոչին և կար-

կուտի բռնուին է ֆէնուին բռնամանկութեանց և անձնասիրութեանդ ի շնորհս, ուստի կազաշեն զլորիմեան և Կհրատիրեն յուղղութիւն և ի պաշտպանութիւն աղջային չահուց և ի ձիշտործապրութիւն Սահմանադրութեան:

* *

Այժմ ունեցանք օրինաւոր Կրօն. և Քաղ. ժողովներ: Գոհչ եմք սոցա բռնած խոչեմ ընթացքէն՝ որ միմիսյն յօդուու Աղջի կնկրտին գործել:

Սոցա բռնած ընթացքը արդարեւ դործնական և առայժմ մեծ եւ անդեհամբ կարդի կրնեն աղդ գործերը:

Թէ և Գեր Խրիմեան է ֆէնուին ձեռք գործի եղած՝ երբեմն ինքնին՝ առանց սոցա զիտութեան միապետական դրութիւն և հակասահմանացրական ընթացքները կրսնէ քմահաճոյ հրամաններ կարծակէ, բայց շնորհակալեմք մեծապէս որ նորա ներդղամիտ կրնին և կրջանան համաձանութիւն ընել և խուզութեանց առաջք առնուլ:

Մաղթեմք՝ որ ըստ այսու յարտաւեն:

* *

Ժողովուրդը մեծ ուշադրութեամբ և անհամբեր ռուով կը դիմու և առաջ առաջ սոցա զիտութեան միապետական դրութիւն և հակասահմանացրական ընթացքները կրսնէ քմահաճոյ հրամաններ կարծակէ, բայց շնորհակալեմք մեծապէս որ նորա ներդղամիտ կրնին և կրջանան համաձանութիւն ընել և խուզութեանց առաջք առնուլ:

* *

Զեղ և կողմանցի համար կարեւութիւն չըսկի տի ունենայ Ըգապեան Օրիորդաց Արքադարակէ ցաւալի և գժրադադի ինդիբը, — որ նախատինք կը բերէ Աղջիս, — վասն որոյ կը եմ նորա մասին:

* *

Հակահասունեան և Հասունեան Հովովթեական ազգայնոց ինդիբը բաւական պարզեցաւ:

Գեր. Հասունեան գրեմէ աքսորեցաւ ի հրովարմ, յորմէ բանադրանաց շանթեր արձակել կապանայ, բայց որինչ աղինք պիտի ունենայ:

Երդէն Հակահասունեանք ընտրեցին խրեանց լողացետը կամ պատրիարքը, որն որ Բ. Դռան հրովարտակաւ հաստատուեցաւ պաշտօնին մէջ:

Թէ և հակառակութիւնը կը շարունակեն երկու կուսակցութեանց մէջ, և երբեմն ցաւալի հետեանքներ կծնին, բայց սա անտարակուսնելի է, որ եղբ և իցէ Հակահասունեանք խապա կյալ թիւն Հասունեանց:

Թո՞ղ ժամանակը ապացուցանէ:

* *

Քողդականք շատ տեղեր տակաւ առ տակաւ կնուազին, և նոյն իսկ իւրեանց մէջ մի անհնարին հակառութիւն կը տածուին ընդդէմ քա-